

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Esas Sayısı : 2022/105
Karar Sayısı : 2023/54
Karar Tarihi : 22/3/2023
R.G. Tarih - Sayı : 23/6/2023 - 32230

İTİRAZ YOLUNA BAŞVURAN: Tarsus 1. Sulh Hukuk Mahkemesi

İTİRAZIN KONUSU: 22/11/2001 tarihli ve 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'nun 407. ve 471. maddelerinin Anayasa'nın 35., 48. ve 49. maddelerine aykırılığı ileri sürülerek iptallerine karar verilmesi talebidir.

OLAY: Hükümlüye vasi atanması talebiyle açılan davada itiraz konusu kuralların Anayasa'ya aykırı olduğu kanısına varan Mahkeme, iptalleri için başvurmuştur.

I. İPTALİ İSTENEN KANUN HÜKÜMLERİ

Kanun'un itiraz konusu;

1. 407. maddesi şöyledir:

“III. Özgürlüğü bağlayıcı ceza

Madde 407- Bir yıl veya daha uzun süreli özgürlüğü bağlayıcı bir cezaya mahkûm olan her ergin kısıtlanır.

Cezayı yerine getirmekle görevli makam, böyle bir hükümlünün cezasını çekmeye başladığını, kendisine vasi atanmak üzere hemen yetkili vesayet makamına bildirmekle yükümlüdür.”

2. 471. maddesi şöyledir:

“B. Hükümlülerde

Madde 471- Özgürlüğü bağlayıcı cezaya mahkûmiyet sebebiyle kısıtlı bulunan kişi üzerindeki vesayet, hapis hâlinin sona ermesiyle kendiliğinden ortadan kalkar.”

II. İLK İNCELEME

1. Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü hükümleri uyarınca Hasan Tahsin GÖKCAN, Kadir ÖZKAYA, Muammer TOPAL, M. Emin KUZ, Rıdvan GÜLEÇ, Recai AKYEL, Yusuf Şevki HAKYEMEZ, Yıldız SEFERİNOĞLU, Selahaddin MENTEŞ, İrfan FİDAN ve Kenan YAŞAR'ın katılımlarıyla 8/9/2022 tarihinde yapılan ilk inceleme toplantısında dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

III. ESASIN İNCELENMESİ

2. Başvuru kararı ve ekleri, Raportör Cengiz ERTEN tarafından hazırlanan işin esasına ilişkin rapor, itiraz konusu kanun hükümleri, dayanılan ve ilgili görülen Anayasa kuralları ve bunların gerekçeleri ile diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

A. Kanun'un 407. Maddesinin Birinci Fıkrasının İncelenmesi

1. Genel Açıklama

3. 4721 sayılı Kanun'un 403. maddesinin birinci fıkrasında vasi, vesayet altındaki küçüğün veya kısıtlının kişiliği ve mal varlığı ile ilgili bütün menfaatlerini korumak ve hukukî işlemlerde onu temsil etmekle yükümlü olan kişi olarak ifade edilmiştir.

4. Anılan Kanun'da vesayeti gerektiren hâller küçüklük ile akıl hastalığı veya akıl zayıflığı, savurganlık, alkol veya uyuşturucu madde bağımlılığı, kötü yaşama tarzı, kötü yönetim, özgürlüğü bağlayıcı ceza ve yaşlılığı, engelliliği, deneyimsizliği veya ağır hastalığı sebebiyle işlerini gerektiği gibi yönetemediğini ispat edenlerin isteğidir.

5. Kanun'un 397. maddesine göre kamu vesayeti, vesayet makamı ve denetim makamından oluşan vesayet daireleri tarafından yürütülmekte olup vesayet makamı, sulh hukuk mahkemesi, denetim makamı, asliye hukuk mahkemesidir.

6. Kanun'da vasinin görevleri mal varlığının defterinin tutulmasını, değerli şeylerin saklanması, vesayet altındaki kişinin menfaatinin gerektirmesi durumunda değerli şeylerin dışındaki taşınırın satılmasını, vesayet altındaki kişinin kendisi veya mal varlığının yönetimi için gerekli olmayan paraların bankaya yatırılmasını veya menkul kıymetlere çevrilmesini, ticari ve sınai işletmelerin devamı ve gerektiğinde tasfiyesi için talimat verilmesini, yeteri kadar güven verici olmayan yatırımların, güvenli yatırımlara dönüştürülmesini, vesayet altındaki kişinin menfaati gerektiriyorsa vesayet makamının talimatı uyarınca taşınmazların satışını kapsamaktadır. Diğer yandan Kanun kısıtlılar için atanan vasinin, kısıtlıyı korumak ve bütün kişisel işlerinde ona yardım etmekle yükümlü olduğunu, vesayet altındaki kişiyi bütün hukuki işlemlerinde temsil edeceğini ve vesayet altındaki kişinin mal varlığını iyi bir yönetici gibi özenle yönetmek zorunda olduğunu da belirtmektedir.

7. Kanun'un 16. maddesinde ayırt etme gücüne sahip kısıtlıların yasal temsilcilerinin rızası olmadıkça kendi işlemleriyle borç altına giremeyecekleri, karşılıksız kazanmada ve kişiye sıkı sıkıya bağlı hakları kullanmada bu rızanın gerekli olmadığı, ayırt etme gücüne sahip kısıtlıların haksız fiillerinden sorumlu oldukları belirtilmiştir. Bu kapsamda hukuki işlem ehliyeti bakımından sınırlı ehliyetsizlerin ilke olarak hukuki işlemleri yasal temsilci durumundaki vasileri tarafından ya da vasilerin izniyle kendileri tarafından yapılırken bazı hukuki işlemler ise vesayet altındaki kişiler tarafından tek başlarına yapılır. Bazı işlemler ise mutlak yasak kapsamında olup sınırlı ehliyetsiz ve vasi tarafından yapılamaz.

2. Anlam ve Kapsam

8. 4721 sayılı Kanun'da vesayeti gerektiren kısıtlama nedenleri arasında sayılan özgürlüğü bağlayıcı ceza hâli 407. maddede düzenlenmiştir. Anılan maddenin birinci fıkrasında bir yıl veya daha uzun süreli özgürlüğü bağlayıcı bir cezaya mahkûm olan her erginin kısıtlanacağı, ikinci fıkrasında ise cezayı yerine getirmekle görevli makamın, böyle bir hükümlünün cezasını çekmeye başladığını, kendisine vasi atanmak üzere hemen yetkili vesayet makamına bildirmekle yükümlü olduğu hüküm altına alınmıştır.

9. Kurala göre ergin olmak kaydıyla bir yıl veya daha uzun süreli özgürlüğü bağlayıcı bir cezaya mahkûm olan kişiler mutlak olarak vesayet altına alınacaklardır. Bu konuda cezanın verildiği mahkeme, mahkûmiyete sebep suçun niteliği, ağır ya da hafif hapis cezasına mahkûmiyet önem taşımamakta, kısıtlama için hükmedilen cezanın süresi dikkate alınmaktadır. Başka bir deyişle mahkemenin mahkûmun kendi işlerini görecektir durumda olup olmadığı hakkında araştırma yapmasına gerek olmadığından vasi atanıp atanmamasına dair bir takdir yetkisi bulunmamaktadır.

Özgürlüğü bağlayıcı ceza için mahkûmiyet kararının verilerek kesinleşmesinden sonra infazın başlamasıyla başka bir deyişle hükümlünün cezasını çekmeye başladığı andan itibaren derhâl cezayı yerine getirmekle görevli makam hükümlünün cezasını çekmeye başladığını hükümlüye vasi atanabilmesi için vesayet makamına bildirecektir. Yetkili vesayet makamı hükümlüye bir vasi atayacaktır. Vesayet hapis hâlinin sona ermesiyle ayrıca bir mahkeme kararına gerek olmaksızın kendiliğinden ortadan kalkacaktır. Koşullu salıverilme vesayetin sona ermesi için yeterli olmayıp ayrıca cezanın çekilip bitirilmiş olması gerekmektedir.

10. Sınırlı ehliyetsiz sayılan, bir yıl veya daha uzun süreli özgürlüğü bağlayıcı bir cezaya mahkûm olan kişiler ayırt etme gücünü haiz bulduklarından sınırlı da olsa belirli işlemleri yapabilirler ve hukuka aykırı eylemlerinden dolayı sorumludurlar. Bu kişiler karşılıksız kazandırma amacına yönelik bağışlama, ibra, kefalet alacaklısı olma, işgal ve ihraz yoluyla mülkiyet kazanma gibi işlemleri vasinin iznini olmaksızın tek başlarına yapabilirler. Vesayet altındaki hükümlü, başkalarına devredilemeyen ve hak sahibinin ölümüyle mirasçılara geçmeyen, nişanın bozulması ve manevi tazminat talebi, evliliğin iptali talebi, şikâyet hakkı, kısıtlanmanın kaldırılmasını talep etme hakkı, vasiyet düzenleme gibi kişiye sıkı biçimde bağlı hakları da tek başlarına kullanabilirler. Ancak anılan Kanun hükümleri gereğince adın değiştirilmesini ve yaşın düzeltilmesini talep, nişanlanmak, evlenmek, evlat edinme veya edinilme, boşanma davasının açılması gibi bazı kişiye sıkı sıkıya bağlı hakları içeren işlemler için vasinin rızası veya katılımı aranmaktadır.

11. Kanun'un 448. maddesine göre vasi, vesayet altındaki kişiyi bütün hukuki işlemlerinde temsil eder, 451. maddesine göre ilke olarak vesayet altındaki kişi, vasinin açık veya örtülü izni veya sonraki onamasıyla yükümlülük altına girebilir ya da bir haktan vazgeçebilir. Yine 454. maddeye göre vasi vesayet altındaki kişinin mal varlığını iyi bir yönetici gibi özenle yönetmek zorundadır.

12. Öte yandan Kanun'un 462. ve 463. maddeleri uyarınca taşınmazların alımı, satımı, rehin edilmesi ve bunlar üzerinde başka bir aynı hak kurulması, ödünç verme ve alma, mal rejimi sözleşmeleri, mirasın paylaşılması ve miras payının devri sözleşmeleri yapılması gibi işlemlerde vesayet makamının izni; vesayet altındaki kişinin evlat edinmesi veya evlat edinilmesi, mirasın kabulü, reddi veya miras sözleşmesi yapılması gibi işlemlerde denetim makamının izni aranmaktadır. Dolayısıyla vesayet altına alınan hükümlü kendisini borç altına sokan ve mal varlıklarını etkileyen hukuki işlemleri vasinin onayı ya da vesayet makamı ile denetim makamının izni olmadan tek başına yapamaz.

13. 449. madde gereğince de kefalet, vakıf kurmak, önemli bağışlarda bulunmak vasinin onayı olsa da yapılamayan mutlak yasak kapsamındaki işlemlerdir.

3. İtirazın Gerekçesi

14. Başvuru kararında özetle; itiraz konusu kuralla bir yıl ve üzeri hapis cezasıyla cezalandırılan kişilerin başka bir şarta tabi olmaksızın ve gerçekte bir yardıma ihtiyaçları olmadığı durumlarda da kısıtlandıkları, yine hapis hâlinin sona ermesiyle kısıtlılık durumunun kendiliğinden kalkacağı ancak *hapis hâlinin sona ermesinden* kastın ne olduğunun belirsiz olduğu, kuralla kısıtlanan hükümlülerin mülkiyet haklarının etkilendiği, akıl sağlığı yerinde olmalarına rağmen hukuki işlemlerinin uzun sürdüğü belirtilerek kuralın Anayasa'nın 35., 48. ve 49. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

4. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

15. 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 43. maddesi uyarınca kural, ilgisi nedeniyle Anayasa'nın 13. ve 20. maddeleri yönünden de incelenmiştir.

16. Anayasa'nın 20. maddesinin birinci fıkrasında herkesin özel hayatına saygı gösterilmesini isteme hakkına sahip olduğu, özel hayatın ve aile hayatının gizliliğine dokunulamayacağı belirtilmiştir. Anılan maddenin gerekçesinde de belirtildiği üzere özel hayata ve aile hayatına saygı gösterilmesini isteme hakkı bir yönüyle özel hayatın gizliliğinin korunmasını, başkalarının gözleri önüne serilmemesini, bir başka ifadeyle kişinin özel hayatında yaşananların yalnız kendisi veya kendisinin bilmesini istediği kimseler tarafından bilinmesini isteme hakkını korurken diğer yönüyle resmî makamların özel hayata müdahale edememesi yani kişinin ferdi ve aile hayatını kendi anladığı gibi düzenleyip yaşayabilmesi hakkını güvence altına almaktadır (AYM, E.2020/64, K.2020/70, 12/11/2020, §10).

17. Özel hayat kavramı eksiksiz bir tanımı bulunmayan geniş bir kavramdır. Bu kapsamda korunan hukuki değer esasen kişisel bağımsızlıktır. Özel hayata saygı gösterilmesini isteme hakkının kapsamının belirlenmesinde bireyin kişiliğini geliştirmesi ve gerçekleştirilmesi temel alınmaktadır. Anılan hak herkesin istenmeyen bütün müdahalelerden uzak, kendine özel bir ortamda yaşama hakkına sahip olduğuna işaret etmekle birlikte kişiliğin serbestçe geliştirilmesiyle uyumlu birçok hukuki menfaati de içermektedir (*Serap Tortuk*, B. No: 2013/9660, 21/1/2015, §§ 31-35; *Tevfik Türkmen* [GK], B. No: 2013/9704, 3/3/2016, § 50; *Ayşegül Çengel Kömür ve diğerleri*, B. No: 2016/56228, 23/6/2020, § 43).

18. Anayasa'nın 20. maddesinde güvence altına alınan değerlerden biri de insan onurunun bir görünümü olan kişisel özerkliliktir. Kişisel özerklik her bir bireyin diğer kişilerle ve dış dünyayla kendi yaşam tercihleri doğrultusunda kişisel ilişki kurabilmesi ve geliştirebilmesini gerektirir.

19. Anayasa'nın 35. maddesinde "*Herkes, mülkiyet ve miras haklarına sahiptir. /Bu haklar, ancak kamu yararı amacıyla, kanunla sınırlanabilir./ Mülkiyet hakkının kullanılması toplum yararına aykırı olamaz.*" denilmektedir. Anayasa'nın anılan maddesiyle güvenceye bağlanan mülkiyet hakkı, ekonomik değer ifade eden ve parayla değerlendirilebilen her türlü mal varlığı hakkını kapsamaktadır.

20. Anayasa'nın 35. maddesinde bir temel hak olarak güvence altına alınmış olan mülkiyet hakkı; kişiye -başkasının hakkına zarar vermemek ve kanunların koyduğu sınırlamalara uymak koşuluyla- sahibi olduğu şeyi dilediği gibi kullanma ve tasarruf etme, onun semerelerinden yararlanma imkânı veren bir haktır (*Mehmet Akdoğan ve diğerleri*, B. No: 2013/817, 19/12/2013, § 32). Dolayısıyla malikin mülkünü kullanma, semerelerinden yararlanma ve mülkü üzerinde tasarruf etme yetkilerinden herhangi birinin sınırlanması mülkiyet hakkına müdahale teşkil eder (*Recep Tarhan ve Afife Tarhan*, B. No: 2014/1546, 2/2/2017, § 53).

21. Kuralla ergin ve ayırt etme gücüne sahip olmakla birlikte bir yıl veya daha uzun süreli özgürlüğü bağlayıcı bir cezaya mahkûm olan kişilerin mutlak olarak vesayet altına alınmalarının Anayasa'nın 20. ve 35. maddeleri çerçevesinde özel hayata saygı ve mülkiyet haklarına sınırlama getirdiği açıktır.

22. Anayasa'nın 13. maddesinde "*Temel hak ve hürriyetler, özlerine dokunulmaksızın yalnızca Anayasanın ilgili maddelerinde belirtilen sebeplere bağlı olarak ve ancak kanunla sınırlanabilir. Bu sınırlamalar, Anayasanın sözüne ve ruhuna, demokratik toplum düzeninin ve lâik Cumhuriyetin gereklerine ve ölçülülük ilkesine aykırı olamaz.*" hükmüne yer verilmiştir. Buna göre özel hayata saygı ve mülkiyet haklarına getirilen sınırlamanın kanunla yapılması, Anayasa'da öngörülen sınırlama sebebine uygun ve ölçülü olması gerekir.

23. Bu kapsamda özel hayata saygı ve mülkiyet haklarına yönelik bir kanuni düzenlemenin şeklen var olması yeterli olmayıp kuralların keyfilığe izin vermeyecek şekilde belirli ve öngörülebilir nitelikte olması gerekir.

24. Esasen temel hakları sınırlayan kanunun bu niteliklere sahip olması Anayasa'nın 2. maddesinde güvenceye alınan hukuk devleti ilkesinin de bir gereğidir. Hukuk devletinde, kanuni düzenlemelerin hem kişiler hem de idare yönünden herhangi bir duraksamaya ve kuşkuya yer vermeyecek şekilde açık, net, anlaşılır, uygulanabilir ve nesnel olması, ayrıca kamu otoritelerinin keyfi uygulamalarına karşı koruyucu önlem içermesi gerekir. Kanunda bulunması gereken bu nitelikler hukuki güvenliğin sağlanması bakımından da zorunludur. Zira bu ilke hukuk normlarının öngörülebilir olmasını, bireylerin tüm eylem ve işlemlerinde devlete güven duyabilmesini, devletin de yasal düzenlemelerinde bu güven duygusunu zedeleyici yöntemlerden kaçınmasını gerekli kılar (AYM, E.2015/41, K.2017/98, 4/5/2017, §§ 153, 154). Dolayısıyla Anayasa'nın 13. maddesinde sınırlama ölçütü olarak belirtilen kanunilik, Anayasa'nın 2. maddesinde güvenceye bağlanan hukuk devleti ilkesi ışığında yorumlanmalıdır.

25. İtiraz konusu kuralla bir yıl veya daha uzun süreli özgürlüğü bağlayıcı bir cezaya mahkûm olan her erginin kısıtlanmasına dair usuller ve vesayeti gerektiren hâllerin sona ermesi düzenlendiğinden kanunilik şartının yerine getirildiği anlaşılmaktadır.

26. Anayasa'nın 20. maddesinin ikinci fıkrasında anılan hakka çeşitli sebeplere bağlı kalınarak sınırlamalar getirilebileceği belirtilerek bu hakkın mutlak olmadığı kabul edilmiştir. Söz konusu maddede bu sınırlama sebepleri arasında millî güvenliğin ve kamu düzeninin korunması ile suç işlenmesinin önlenmesi sebepleri de sayılmış, böylece bunlara dayalı olarak söz konusu hakkın sınırlanabilmesine izin verilmiştir. Bununla birlikte özel hayatın düzenlendiği maddede kural yönünden özel sınırlama sebeplerine yer verilmediğinin kabulü hâlinde dahi bu hakkın Anayasa'da güvence altına alınan diğer temel hak ve özgürlüklerin korunması veya Anayasa'nın diğer maddelerinde devlete bir görev olarak yüklenen ödevler nedeniyle sınırlanması mümkündür (AYM, E.2013/95, K.2014/176, 13/11/2014; E.2014/177, K.2015/49, 14/5/2015).

27. Öte yandan Anayasa'nın 13. ve 35. maddeleri uyarınca mülkiyet hakkı ancak kamu yararı amacıyla sınırlanabilmektedir. *Kamu yararı* kavramı mülkiyet hakkının kamu yararının gerektirdiği durumlarda sınırlanması imkânı vermekle bir sınırlama amacı olmasının yanı sıra mülkiyet hakkının kamu yararı amacı dışında sınırlanamayacağını öngörerek ve bu anlamda bir sınırlama sınırı oluşturarak mülkiyet hakkını etkin bir şekilde korumaktadır (*Nusrat Külah*, B. No: 2013/6151, 21/4/2016, §§ 53, 56; *Yunis Ağlar*, B. No: 2013/1239, 20/3/2014, §§ 28, 29).

28. İtiraz konusu kuralla hükümlünün kişisel gözetimi ile şahsen korunması ve mahkûmiyeti süresince mal varlığını yönetememesinden dolayı hak ve menfaatlerinin zarar görmesinin engellenmesinin amaçlandığı anlaşılmaktadır. Bu yönüyle kuralla öngörülen sınırlamanın anayasal anlamda meşru bir amacının bulunduğu sonucuna ulaşılmıştır.

29. Diğer yandan Anayasa'nın 13. maddesi uyarınca sınırlamanın ölçülü olup olmadığının da değerlendirilmesi gerekir. Anayasa'nın anılan maddesinde güvence altına alınan ölçülülük ilkesi *elverişlilik*, *gereklilik* ve *orantılılık* olmak üzere üç alt ilkeden oluşmaktadır. *Elverişlilik* öngörülen sınırlamanın ulaşılmak istenen amacı gerçekleştirmeye elverişli olmasını, *gereklilik* ulaşılmak istenen amaç bakımından sınırlamanın zorunlu olmasını, diğer bir ifadeyle aynı amaca daha hafif bir sınırlama ile ulaşılmamasının mümkün olmamasını, *orantılılık* ise hakka getirilen sınırlama ile ulaşılmak istenen amaç arasında makul bir dengenin gözetilmesi gerekliliğini ifade etmektedir.

30. Bu bağlamda kuralın, bir yıl veya daha uzun süreli özgürlüğü bağlayıcı bir cezaya mahkûm olmaları nedeniyle ceza infaz kurumunda cezasını çeken kişilerin şahsen ve mal varlıkları

yönünden korunmalarının sağlanmasıyla hak ve menfaatlerinin zarar görmesinin engellenmesi amacıyla ulaşma bakımından elverişsiz olduğu söylenemez.

31. Kural ile özgürlüğü bağlayıcı bir ceza nedeniyle hükümlünün, özellikle şahsi ve mal varlığıyla ilgili bazı hukuki işlemleri yapamayacağından kendisine kanun gereğince mutlak olarak vasi atanmasıyla korunması amaçlanmaktadır. Ancak bir yıl veya daha uzun süreli özgürlüğü bağlayıcı bir cezaya mahkûm olan kişilerin ayırt etme gücünü haiz ve herhangi bir vasi atanmaksızın kendi işlemlerini yürütebilecek durumda oldukları açıktır. Dolayısıyla hükümlü, kendi işlemlerini görebilecek durumda olup olmadığı değerlendirilmeksizin kendisine vasi atanmasıyla kural olarak vasinin rızası olmadıkça kendi işlemleriyle borç altına giremeyecek, özellikle mal varlığıyla ilgili kimi işlemlerde vesayet ve denetim makamlarının izni gerekecek, kişiye sıkı sıkıya bağlı nişanlanma ve evlenme gibi işlemler için dahi öncelikle vasinin rızası aranacak, kefalet, vakıf kurmak, önemli bağışlarda bulunmak için vasinin onayı olsa da herhangi bir işlem yapamayacaktır. Böylece hükümlünün şahsi gözetimi ve mal varlığının idaresi adına özel hayatın korunması ve mülkiyet haklarına büyük ölçüde sınırlama getirilmektedir.

32. Bu bağlamda kuralla hükümlünün gerçekten korunmasını gerektiren durumların bulunup bulunmadığının araştırılıp ancak böyle bir durumun varlığı hâlinde vesayet kararı verilmesi hususunda mahkemeye takdir hakkı tanınmamakta ya da ihtiyaçları dikkate alınarak hükümlünün ergin ve ayırt etme gücünün bulunması nedeniyle vesayete göre kişinin ehliyetini daha az sınırlayan ve daha dar koruma sağlayan yasal danışmanlık ve kayyımlik atamasına imkân sağlanmamaktadır. Dolayısıyla kuralın ulaşılmak istenen amaç bakımından sınırlamanın zorunlu olmadığını, diğer bir ifadeyle aynı amaca daha hafif bir sınırlama ile ulaşılmışının mümkün olduğunu göstermektedir. Bu nedenle kuralla hükümlüye zorunlu olarak vasi atanmasının hükümlünün korunması amacı bakımından gerekli olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

33. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın 13., 20. ve 35. maddelerine aykırıdır. İptali gerekir.

Kural, Anayasa'nın 13., 20. ve 35. maddelerine aykırı görülerek iptal edildiğinden ayrıca Anayasa'nın 48. ve 49. maddeleri yönünden incelenmemiştir.

B. Kanun'un 407. Maddesinin İkinci Fıkrası ile 471. Maddesinin İncelenmesi

34. 4721 sayılı Kanun'un 407. maddesinin birinci fıkrasının iptali nedeniyle anılan maddenin ikinci fıkrası ile 471. maddesinin uygulanma imkânı kalmamıştır. Bu nedenle söz konusu fıkra ve madde 6216 sayılı Kanun'un 43. maddesinin (4) numaralı fıkrası kapsamında değerlendirilmiş ve bu kurallar yönünden Anayasa'ya uygunluk denetiminin yapılmasına gerek görülmemiştir.

IV. İPTALİN DİĞER KURALLARA ETKİSİ

35. 6216 sayılı Kanun'un 43. maddesinin (4) numaralı fıkrasında kanunun, Cumhurbaşkanlığı kararnamesinin veya Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün belirli kurallarının iptali, diğer kurallarının veya tümünün uygulanmaması sonucunu doğuruyorsa bunların da Anayasa Mahkemesince iptaline karar verilebileceği öngörülmektedir.

36. 4721 sayılı Kanun'un 407. maddesinin birinci fıkrasının iptali nedeniyle anılan maddenin uygulanma imkânı kalmayan ikinci fıkrası ile 471. maddesinin 6216 sayılı Kanun'un 43. maddesinin (4) numaralı fıkrası gereğince iptalleri gerekir.

V. İPTAL KARARININ YÜRÜRLÜĞE GİRECEĞİ GÜN SORUNU

37. Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrasında "*Kanun, Cumhurbaşkanlığı kararnamesi veya Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü ya da bunların hükümleri, iptal*

Esas Sayısı : 2022/105

Karar Sayısı : 2023/54

kararlarının Resmî Gazetede yayımlandığı tarihte yürürlükten kalkar. Gereken hallerde Anayasa Mahkemesi iptal hükmünün yürürlüğe gireceği tarihi ayrıca kararlaştırabilir. Bu tarih, kararın Resmî Gazetede yayımlandığı günden başlayarak bir yılı geçemez.” denilmekte, 6216 sayılı Kanun’un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrasında da bu kural tekrarlanmak suretiyle Anayasa Mahkemesinin gerekli gördüğü hâllerde Resmî Gazete’de yayımlandığı günden başlayarak iptal kararının yürürlüğe gireceği tarihi bir yılı geçmemek üzere ayrıca kararlaştırabileceği belirtilmektedir.

38. 4721 sayılı Kanun’un 407. ve 471. maddelerinin iptalleri nedeniyle doğacak hukuksal boşluk kamu yararını ihlal edecek nitelikte görüldüğünden Anayasa’nın 153. maddesinin üçüncü fıkrasıyla 6216 sayılı Kanun’un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince iptal hükümlerinin kararın Resmî Gazete’de yayımlanmasından başlayarak dokuz ay sonra yürürlüğe girmesi uygun görülmüştür.

VI. HÜKÜM

22/11/2001 tarihli ve 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu’nun;

A. 407. maddesinin;

1. Birinci fıkrasının Anayasa’ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE, iptal hükmünün Anayasa’nın 153. maddesinin üçüncü fıkrası ile 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun’un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince KARARIN RESMÎ GAZETE’DE YAYIMLANMASINDAN BAŞLAYARAK DOKUZ AY SONRA YÜRÜRLÜĞE GİRMESİNE,

2. İkinci fıkrasının 6216 sayılı Kanun’un 43. maddesinin (4) numaralı fıkrası gereğince İPTALİNE, iptal hükmünün Anayasa’nın 153. maddesinin üçüncü fıkrası ile 6216 sayılı Kanun’un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince KARARIN RESMÎ GAZETE’DE YAYIMLANMASINDAN BAŞLAYARAK DOKUZ AY SONRA YÜRÜRLÜĞE GİRMESİNE,

B. 471. maddesinin 6216 sayılı Kanun’un 43. maddesinin (4) numaralı fıkrası gereğince İPTALİNE, iptal hükmünün Anayasa’nın 153. maddesinin üçüncü fıkrası ile 6216 sayılı Kanun’un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince, KARARIN RESMÎ GAZETE’DE YAYIMLANMASINDAN BAŞLAYARAK DOKUZ AY SONRA YÜRÜRLÜĞE GİRMESİNE,

22/3/2023 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan
Zühtü ARSLAN

Başkanvekili
Hasan Tahsin GÖKCAN

Başkanvekili
Kadir ÖZKAYA

Üye
Engin YILDIRIM

Üye
Muammer TOPAL

Üye
M. Emin KUZ

Esas Sayısı : 2022/105
Karar Sayısı : 2023/54

Üye
Rıdvan GÜLEÇ

Üye
Recai AKYEL

Üye
Yusuf Şevki HAKYEMEZ

Üye
Yıldız SEFERİNOĞLU

Üye
Selahaddin MENTEŞ

Üye
Basri BAĞCI

Üye
İrfan FİDAN

Üye
Kenan YAŞAR

Üye
Muhterem İNCE